

New Yorkin s. s. osaston talon ravintolasall.

Amerikan suomalaisen työväen laitoksia

Jos lukija on huvitettu tekemään lyhyen katsausmatkan, tutustuakseen Amerikan suomalaisen työväenliikkeen laitosten uudempiin ja katseltavaksi kelpaavampiin merkellisyyksiin, kernaasti tarjoudumme hänelle oppaaksi.

Mutta ensin pieni esitelmä.

Noin 12 vuotta sitten ryhtyi Fitchburgin suomalainen työväenyhdistys rakentamaan tarpeitaan ja tarkotuksiaan varten omaa kotia. Toteutettuna tämä suunnitelma vei rahallisia varoja vähän kolmattakymmentä tuhatta dollaria. Kun tämä yhdistys tähän yritykseen ryhtyi ei ollut käsillä entisiä kassoja. Ulkopuoliset vähän ihmettelivät tällaista uskallisuutta. Nimittivätpä jotkut tätä komeilemisen halukin. Sanottiin, että huonompi ja halvempi olisi kelvata. Ja mitä tehdään niin suurella "palatsi-

la"? kyseltiin. Työväenliikkeen viholliset ottivat vastuulleen väittää, ettei köyhien työläisten yhdistys kykene pysymään semmoisessa talossa montakaan kuukautta.

Kun tämä siistinnäköinen talo valmistui, näytti se hyvin upealta ja tilavalta entisiin kellarikerroksiin ja kurjanmoisiin haaleihin verrattuna, joissa yhdistys oli ennen kokouksiaan ja iltamiaan pitänyt.

Uudesta talosta koituvat taloudelliset rasitukset tuntuivat aluksi kylläkin raskailta, mutta montakaan vuotta ei kulunut kun tupa karttui väkeä täyteen. Niin myöskin huojentui taloudelliset taakat. Jo monen menneen vuoden aikana on talo ollut liian ahdas. Sunnuntai- ja lauantai-iltoina tarvittaisiin puolta suurempi. Tuskin tarvitsee mainita, että yhdistyksellä ei ole nykyään pal-

New Yorkin s. s. osaston talon pääkäytävä.

Raivaajan kirjakauppa ja uutistoimisto New Yorkin osaston talolla.

Salman farmin juhlakenttä.

Salman "kesäteatterin" näyttämö

joakaan velkoja. Aikeita on, että tulevaisuudessa rakennetaan oikea työväenliikkeen "Kansantalo" Fitchburgiin, komea ja lujaja kuin linna, vuosisatoja säilyvä muistomerkki siitä, että tässä kaupungissa on varsinaisen al-

tä suomalainen proletaari voisi tyytyä vaatimattomampaan ja halvempaan, sillä onhan tämän hinta, jos samalle paikalle yhtäläistä rupeaisi rakentamaan, hyvän joukon kolmatta sataa tuhatta dollaria. Ja kaipa löytyy

Saiman farml.

Saiman farmin uimajärvi.

kunsa saanut Amerikan suomalainen työväenliike.

Käykäämme nyt sitten yli maailman tunnettua "Viidettä avenueta" kohden, jonka varrella sijaitsee New Yorkin s. s. osaston uljas koti, tunnustetusti komein rakennus mitä Amerikan suomalaisten käsissä ja käytettävänä on. Joku voisi sanoa, et-

niitäkin, jotka ajattelevat — ja toivovatkin—että köyhät työläiset tuon talon pian käsistään päästävät. Mutta odottakaahan sentään! Kunhan taas kymmenen vuotta umpeen kuluu, puhutaan kokonaan toista. Työväenliike rakentaa temppeleitään kallio-perustukselle, syvälle maahan, ymmärtäen tulevaisuutta parem-

min kuin vanhan maailman suuret ja pienet ihmiset.

No katselekaahan sitten New Yorkin työväentalon paikkoja. Pitemmittä selityksittä ne puhuvat puolestaan.

*

Uutuutena Amerikan suomalaisen työväen laitosten joukossa on n. s. "farmit". Fitchburgin "Saima" ensimmäisenä osti semmoisen läheltä kaupunkia. Tätä esimerkkiä ovat seuranneet Gardnerin ja Maynardin s. s. osasto. Näillä osastoilla on omat farmit. Niitä laitellaan ja somistellaan niin, että niistä ennenpitkää muodostuu sieviä yleisiä puistoja. "Saiman" farmilla on jo yleisön tarpeiksi laitettuja rakennuksia-kin niin paljon, että sateen sattuessa voi suojaa saada noin 1,500 henkeä. Näillä farmeilla käy kesän aikana kymmeniä tuhansia

ihmisiä, yleisissä kansanjuhliissa ja arkipäivinäkin, uimassa ja urheillemassa. Ne muodostuvat paremmin suomalaisten yleisiksi puistoiksi kuin asianomaisen yhdistyksen jäsenten keskinäiseksi huvittelupaikaksi.

Tämmöisinä näillä puistoilla tai farmeilla onkin arvaamattoman suuri merkitys työläisten ruumiilliselle terveydellekin. Nämä farmit tarjoavat kävelymatkan päässä tilaisuuden vapaalle kesäelämäile, vapaalle siinä merkityksessä, ettei tarvitse orjaila, kuten yleisissä kaupunkipuistoissa, pukujen ja käyttäytymisen "virallisuudella". Ken tahtoo, voi keventää vaatteitaan — vähempään lain sallimaan rajaan saakka. Jokainen ruohokenttä, puskka ja varjopuu on yleisön käytettävänä.

Näin nämä farmit palvelevat tärkeätä tarkotusta.—F. J. S—ä.

Gardnerin s. s. osaston farmin urheilukenttä.